Nagyvárad, 1906. XII. évfolyam 148. szám. Péntek, junius 29.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor
Negyedévre ... 5 «
Vidékre postán szállitva:
Egész évre ... 24 kor
Negyedévre ... 6 «

TISZÁNTÚL
POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apácza-utcza 2.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, junius 28.

A jövő.

Irta: dr Molnár Imre.

Az általános szavazatjog.

(Vége.)

A sociális kérdéssel kapcsolatosan, mint annak egyik fontos elemét az általános választói jogot is kell érintenem. A nemzet minden rétege teljes boldogulásának az általános választói jog nem képezi végcélját, ez csak egy bár hatékony eszköz a munka elvének érvényre emelésére. Ezt a kérdést is nagyrészt a mult kormányzat mulasztásai mérgesitették el. Amidőn egy kormány a fokozatos fejlődés parancsolta, igazolt követelmények kielégitése elől mereven elzárkózik, kiteszi a nemzetet annak, hogy az igazság keresztül törve a jogos korlátokat a szélsőségekbe csap át. Nagy hiba volt a mult kormányok részéről, hogy figyelembe nem véve a csaknem 4 évtizedes fejlődés tényét, a százezrekre felszaporodott intelligens munkás elemeket nem vette fel a törvényhozás tényezői közé.

A nemzetközi sociáldemokratia korlátokat nem ismerő törekvése ebben az irányban is teljesen megérthető; hisz ők egy ily messzeható reform következményeivel nem sokat törődnek; ők a létező jogrend megsemmisitésének emberei s igy készek törvényes uton vagy anélkül, egyszerüen a hatalom erejével és fenyegetésével céljukat kiküzdeni.

Ámde az ezeréves Magyarország kipróbált alapján álló magyar nép előtt egy ily nagyfontosságu reform keresztülvitele megfontolandó s ennek következményei előre mérlegelendők. Nagy veszélylyel járhat bármely állam életére, ha a különben szükséges reformokat, intézményei legfontosabbikánál a törvényhozásnál, korlátokat nem ismerő szélsőséggel akarná keresztül vinni. Igaz, hogy általánosan fokozottabb jelszavak ellen küzdeni nehéz; de bár én a választói jog legszélesebb mérvben való kiterjesztése mellett voltam a multban is; most is e kérdésnél döntő marad előttem a magyar állam magyar nemzeti jellegének biztositása. A család, a haza, a tulajdon, mint az államok sarkintézményeinek kockáztatásával annak hive lenni nem tudnék. A mostani kormányzat és törvényhozás bölcseségét fogja próbára tenni a nagyfontosságu reform helyes megalkotása.

Állami életünk átatakulásának összes tényezőire, közgazdasági és társadalmi fejlődésünk összes részletkérdéseire kinem terjeszkedhetem. Hisz a nagy tengerek is apró vizek összefolyásából alakulnak; nemzeti nagyságunk eszményképe is ezer és ezer apró kérdés megoldásától függ; csakhogy minden részletkérdésnek a nemzeti nagyság eszményképébe kell belekapcsolódnia. E részletkérdések helyes megoldása hosszu idők fárasztó munkáját fogja képezni.

A közgazdasági élet terén létesitendő reformoknál nem kivánom érinteni a különböző közgazdasági ágak és az ezeket betöltő osztályok fontosságát és azoknak egymástól sokszor elütő szükségleteit. A munkafelosztás nagy elve alapján folyik minden államban a szakadatlan munka az emberi szükségletek minél teljesebb kielégitése iránt. Mindenki, aki e nagy gazdasági organizmusnak valódi szükségleteit elégiti ki, értékes munkát végez a közre nézve, tehát egyformán hasznos tagja lehet a társadalomnak, — csak dolgát jól végezze. Fájdalom a közgazdasági élet minden ágában elég hátra maradtunk; ugy hogy a leghatályosabb intézkedések sürgős megkezdése által, egyenlő gyors léptekkel kell felkarolnunk azok mindegyikét; még pedig kell összhangban, nehogy egyik téren való elmaradásunk megakaszsza a másik irány haladását.

A nemzet lelkét nagy küzdelmekre kész lelkesedés hatja át; fájdalmasan érezzük az elmaradottság sulyát s most rohamos léptekkel igyekezzünk helyrepótolni a mulasztottakat.

A mai kormány a 67-es alapon ve-

„TISZÁNTÚL" TÁRCZÁJA.

Mese a napraforgók mellől.

Irta: **Mányiné Prigl Olga.**

Alig esett hajitásnyira a kis tanyaház a Körözs gátjától. A négyszögbe ültetett napraforgókerités aranyos tányérnainak fodrosszéle a tulsó oldalra átlátszott, különösen a tavaszi nagy viz óta, a mi ugyancsak megáztatta a talajt, hogy majd fél métert süppedt az egész földhordás. Akkor nyáron a napraforgók is nagyobbakra nőttek, hogy a falubéli uri népség csodájára járt ki s a földesurunk ezer forintért akarta megváltani, a gazdájától, hogy fiatal feleségével, a szép olasz hercegnővel ott tölthessék a mézesheteket. De az öreg nem állott kötélnek. Nem adom, kétezerért se adom, — mondta. Bolond, — tisztára bolond, — korholták a szomszéd tanyabeliek. Holtig nyugodtan élhetne belőle. Igy alig hogy tengődött a szegény de meg különösen, mióta a felesége elhalt, mintha az eszejárása is megbomlott volna. Derüre — borura adogatta el a földjeit. A napraforgós keritéstől két araszszal odébb már idegen embor szántott, az öregnek ott már a világ vége kezdődött. Nem is igen látták, ha csak nem vásári alkalomkor, ahonnan mindig egy-egy tulipántos uj szűrrel tért meg, annak dacára, hogy ő maga azután is mindig az ócskába járt, sőt már csak a felébe. Rossz nyelvek azt beszélték, hogy fogadásból elitta a másik felét. Ismét mások, hogy a felesége koporsójára teritette szemfedél helyett, hogy még azt is sajnálta volna az asszonyától, a kit pedig életében a tenyerén hordozott.

Hanem a napraforgók körül valóságos legendák keltek és szállottak világgá. Babonás szép tanyai lányok holdvilágos éjfélen, harmatos hajnalon remegő kézzel kapkodták össze az aláhullott sárga szirmokot. Valami titkos bübájt sejtettek benne, de az elevenjéhez még a markos, erős legények sem mertek hozzányulni. Az öreg nem ismerte a tréfát s nem sokba vette a maga életét.

Egy szép őszutói nap bebátorkodtam hozzá. Engem csak nem öl meg, — gondoltam, se meg nem babonáz, ha meg sehogyse akar maga szine elé bocsátani, hát egyszerüen visszafordulok.

— Adjon Isten, — köszöntöttem jó előre. Felnézett, de nem állott fel, bevárt, mig egészen odaérek. Úgy látszik, imponált neki a merészségem, mert egyszerre élet ömlött a fásult arcába. Szeme a kigyozó fekete szemöldök alatt megvillat, válla kiegyenesedett. Felállott. Mezitelen térdei fölött csak egy kis kurta vászonalkalmatosság volt minden öltözéke s egy szintoly durva vászon ing. Haja galambfehér, de bőre, mint a föld, szürkésbarna. Csak a foga villogott még fehéren egészséges, piros szájszélei közül.

Kellemes, mély hangja volt s szinte szokatlan intelligenciája a paraszti külső mellé!

— Szolgálhatok valamivel? — mondta, hogy szinte zavarbajöttem a váratlan udvariasságán.

— Bocsánat! — kerestem a szavakat, de aztán egyenesen kirukkoltam az igazsággal: én pusztán önt jöttem megismerni uram!

Elmosolyodott. Nyilván nem volt hozzászokva, hogy megurazzák. Aztán valami szokatlan melegséggel tekintve fel reám, mögém helyezett egy alacsony kis széket. Eredeti, ott a napraforgós világon belül született kompozició volt az is, amilyent sem azelőtt, se azután nem láttam többet.

Szemeim ezalatt villámgyorsan megismerkedtek a kötnyezettel. Tartóztatni kellett magamat, hogy fel ne kiáltsak a csodálkozástól. Müvészi munka és izles mindenütt. A kunyhó fala maga egy müremek. Át meg át fonva fantasztikus mintákkal a szürke és barnának legfinomabb árnyalataiban. Alkalmasint az évről-évre megszáradt napraforgók erős, kifejlett szára szolgálhatott hozzá anyagul. A tető is mind abból volt, valóságos ősépitkezés. A benyilón, függöny helyett egy cifrán kivarrott szüz, mosolygós piros tulipánokkal.

— Kisasszony — mondta — ötven esztendő óta maga az első idegen, aki ide betette a lábát.

Várakozással tekintettem rá:

— Igen, folytatta, de csak azért, mert a haja, az a szőke nagy haja éppen olyan, mint az övé volt. Tetszik talán sejteni, hogy a szegény megboldogult feleségemről beszélek. A kisasszonyt ismerem igy látásból régen és vártam, tudtam, hogy eljön egyszer. Megkeres s nem fog bolondnak tartani, mint a többi. És én meg is bizom magában. Látom a lelkét, ott ül a szeme szögletében. A szive verését is hallom.

Az ilyen magános ember nagyon jól megtanul látni, hallani. Olykor a föld szivverését is hallom s a fák beszélgetését . . . Csak az én szivemet nem érzem. Néha felriadok álmomból is. Azt álmodom, hogy elvesztettem a szivemet!

zeti az országgyülést s bár ideiglenes jellegü és korlátolt müködési köre, én azt hiszem és az ország érdekében kivánom, hogy maradandóbb és szélesebb körü legyen tevékenysége. Az ő missiója legfontosabbikának tekintem, hogy megteremtse a teljes egyetértést király és nemzet között. Én nemzeti nagyságunkat csak apostoli királyunkkal való teljes egyetértés mellett hiszem megvalósithatónak.

Kormányzó nagy államférfiaink bizonyára megfogják találni az utat apostoli királyunk szivéhez s megfogják őt győzni, hogy e nemzetnek hüsége királyi házához, a nemzet történeti helyzetéből kifolyó, soha meg nem ingatható szükségesség; és hogy a nagy államalkotás minden fontos tényezőjével rendelkező magyar állam a Habsburg dinastiának, mint magyar királyoknak fejedelmi tekintélyét biztositani s a Duna mentében európai hivatásának megfelelő hatalmas kirodalmat fenntartani képes lesz.

Ha királyaink rövid idő alatt, a történelmi fejlődés által is mindennap jobban kidomborodó e nagy igazságról megfognak győződni, a Habsburg ház politikájának is teljesen megkell változni. Nem kizárólag egyoldalu katonai erőre támaszkodva kell fenntartaniok fejedelmi magas állásukat, hanem a magyar nemzet közéletének üterén kell tartaniok kezeiket és közgazdasági, kulturalis, társadalmi életünk legkisebb mozzanatát sem hagyva figyelmen kivül, nemzeti nagy érdekeinket mint közvetlenül a sajátjukat is, királyi tekintélyükkel és fejedelmi hatalmuk egész sulyával előmozditani lesznek kénytelenek. Hisz csak egy minden irányban haladó nemzet, biztos fentartója a hazát védő haderőnek és csak a vagyonban és kulturában előhaladt nemzet lesz biztos támasza apostoli királyaink hatalma és dicsőségének.

Közéletünknek ezen minden irányban való előhaladása egyuttal megoldja Magyarország két legnagyobb legégetőbb kérdését is; biztositja a socialis törekvések és nemzetiségi követelések békés foganatát.

Ha jövedelmezővé tesszük a munkát, ha közgazdasági haladásnak folytán biztositottuk munkás osztályainknak a tisztes megélhetést, ha a munkásvédelem minden kipróbált intézményét megvalósitsa — a munkás családfő is nyugodtan hajthatja le eddig gondterhelt fejét családja jövője iránt — ugy hazánk önállóságának ép oly hü támaszai lesznek ők is, mint a birodalom többi osztályai.

A nemzetiségi kérdés megoldásának is ez az egyedül igaz utja. Nem tudom elképzelni, hogy a kulturát magasan lobogtató, az anyagi vagyonosodásban és népesség számban minden más nemzetiségel messze tulszárnyaló magyar faj, a kormányzati hatalom teljességével felruházva, erősebb eszközöket lenne kénytelen használni, bármely nemzetiséggel szemben.

Nem kivánunk mi tőlük egyebet, mint a magyar haza iránti hüséget s a magyar államnyelv tudását, e mellett ápolhatják vallási és faji érdekeiket szabadon. Hüséggel hazájuk iránt s az államnyelv birtokában mint Apponyi mondja: »beirhatják neveiket a magyar nemzet történelmének dicsőséggel teljes lapjaira.«

Nem rövid idő munkájának gyümölcseként éri el nemzetünk ezeket az eredményeket. Nemzedékek nehéz munkája árán fogjuk azokat megvalósitani. A kishitüség és csüggedésnek minden nagy alkotást lehetetlenitő légköréből felkell emelkednünk a magasztosabb az eszményibb célok felé s fogadjuk meg bölcselő nagy költőnk utasitását:

»Küzdjünk és bizva bizzunk,«

Politikai hirek. Illetékes helyről fölhatalmazták a Bud. Tud. annak kijelentésére, hogy *Zichy* Aladár grót Ő Fölsége személye körüli miniszternek tárcájáról való lemondása egyáltalában szóba sem került, miután ilyen lemondási szándékra ok éppenséggel nem forgott fönn.

Wekerle ma este Budapestre érkezik. *Kossuth* szombaton audienciára járul.

A Ház érdemleges üléseit szerdán kezdi meg.

A kérvényi bizottság e hó 30-án, szombaton tárgyalja a darabant-kormány vád alá helyezés iránt beadott kérelmet.

Ugyancsak szombaton foglalkozik az összeférhetetlenségi kizottság Barabás budapesti mandátumával.

—

Képviselőválasztások. Tőketerebesen *Andrássy* Gyula lemondása folytán tegnap *Esterházy* Móric grófot alkotmánypárti programmal egyhangulag képviselővé választották.

Ungvár is tegnap választott képviselőt *Polónyi* Géza igázságügyminiszter lemondása következtében. Egyhangulag megválasztották *Visontai* Somát függetlenségi programmal.

Olaszliszkán is tegnap volt a választás. Délután 4 óráig, amikor az elnök a zárórát kitüzte, *Béla* Henrik alkotmánypárti 624, mig *Nagy* Barna függetlenségi 875 szavazatot kapott. Nagy győzelme bizonyos.

—

A horvát választások. Tegnap volt a horvát tartománygyülési pótválasztás. Megválasztottak öt rezolucionistát és két Starcsevics pártit. A rezoluciomisták közül megválasztották Supilot Glinaba, a haladópárt elnökét, Lorkovicsot Altovobán és a dezignált közoktatási osztályfőt, Rajcot, Belovárban. A Pokret mai számában felhivja Josipovics horvát minisztert, hogy mondjon le s a Hrvatska nyo-

---

Öreg ember vagyok, kialvó félben bennem a parázs, az élet parazsa. Pedig ugy szerettem valamikor a meleget, a fényt, a napot!

Egy nagy szivességre is szeretném felkérni kisasszony. Senkim nincs s szeretettel tartozom annak, aki életemben az én lelkemnek napja volt. Hahát lenne szives várakozása meghallgatni a mondókámat.

Hogy elől kezdjem:

A faluba laktunk bent akkor. Emlékszem, csunya, erős nap volt. Ugy estefelé beállit egy ütött-kopott ember. A nénémi mindjárt megismerte. A komédiások közül való volt, akik előtte való napon jöttek három rozzant szekéren.

Az apám számadó juhász volt, magam is annak készültem, pediglen lehettünk volna földes gazdák is, minthogy az apám halála után csakugyan felhagytunk a mesterségünkkel. Az ember ott kunyorál rajtunk, adnánk kölcsön a szürünket, estére lesz a nagy készület, előadás, meg is nézhetjük érte. Huzódoztunk előbb, de az édesanyám utóbb megszánta — hogy áldja meg az Isten a haló porában. El is mentünk este a szinházba, de nem győztük a szemünket törülgetni. Hát egyszer csak kiperdül egy takaros juhászbojtár. Az én szüröm rajta. Fujja a nótát a füzfa-tilinkón, hogy magam, — aki nem voltam utolsó nótás, — csak majdhogy össze nem vesztem vele az irigységtől. No, azt mondják, gyenge lány az, minek bántanád. Hát mikor lelökte a szürét, látszott is a formáján, hogy biz ő bolonddá tett bennünket. De még milyen bolonddá.

Még az asszonynép is bomlott utánna, magam pedig két álló esztendeig kisérgettem őket faluról-falura.

Nem volt maradásom, csavargó lettem miatta, vásári komédiás. Az öreg szüleim elepedtek utánnam, csak a temetésükre jöttem haza, de elhoztam magammal a leányt is. Ha nem jön velem, talán megöltem volna. Megesküdtünk, aztán megvettem ezt a kis tanyát. Itt éldegéltünk. Egymással és csak egymásnak.

A kis föld a két kezem munkájából megtermett annyit, hogy éhen nem haltunk soha. Amugy is került a kis ház körül miegymás. Itt éltünk a világ közepén, de mintha egy egész külön világba lettünk volna.

Külön nagy világba, mely egészen a mienk.

Ha egymást megölelve estenden elnéztük a csillagos eget, ugy képzeltük, az a csillag mind nekünk ragyog, miérettünk fényes. A virágok szebben nyiltak a mi kis kertünkben, sohse látott zengő, ékestollu madarak raktak fészket az ereszünk aljában . . . Aztán egyszerre, mintha minden elsötétedett volna körülöttem, hogy ki ne világosodjék többet soha. Aranyszin hajával elvitte a napot, zengő szavával a madáréneket, két orcáján a nyilló virágot.

Meghalt, — csakugy elaludt csendesen. Rózsalevélből ágyaztam be a koporsóját, szemfedél helyett azt a szürt takartam rá, amiben megismertem. Igy beszéltük ezt meg együtt. Hadd legyen szebb az álmodozásunk odalenn. Hatalmas szép darab ruha volt pedig, az olló szinte sirt, hogy ketté vágtam, de neki adtam a szebbik felét, az ékesen kivarrtat, a másik felét majd én viszem el neki, ha az én jó Istenem nem sokára utánna szólit. Csak azon busulok, hogy hijával maradok az igéretemnek, — senkim a kerek ég alatt . . .

Hosszu, mély lélegzetet vett s egy kis fadarabbal zavartan piszkálta a homokot.

— Hát én ki volnék? — mondtam.

— Megtenné kisasszonyom?

Szemébe néztem:

— Meg, hogyne, de csak éltesse még az Isten!

Lemondólag intett a kezével:

— Talán csak éppen kisasszonyomra kellett várakoznom . . .

Fölállott s lehorgasztott fővel ment elől befelé, a szobába. Mintha megrokkant volna. A hangja is fátyolos voit és csak intett, hogy menjek utána. A kis szobába alig birnak megmozdulni. Minden zeg-zug, a falak végig, tele voltak akasztva szürökkel, szebbnél szebb subákkal. Ez a vagyonom, — mondta az öreg. A falunak testálom, vegyék lakat alá a faluházán s minden jövő menő vándor komédiás csapatnak ajándékozzanak egyet a mi nevünkben . . .

Kezemet nyujtottam az öregnek, s mig ránéztem, valami különös fényt látam a szemében megvillanni.

Nemsokára ráterithettem a szemfödelét. A szüröket is osztogatjuk lelkiismeretesen, de a napraforgók kiszáradtak s a kis tanyaház is pusztul, olyan mint a többi. Vedlett, ócska és mezitelen, mint ez a világ, melyből elszállott a romantika.

———

mán szemére lobbantja, hogy az uj kormány kinevezésére vonatkozó javaslatokat visszatartotta, ahelyett, hogy haladéktalanul a kabinetirodához eljuttatta volna.

A munkások érdekében.

Az uj korszak kormányában a földmüvelésügyi tárcát az a férfiu vette át, aki elsőnek iktatta a gisgazdák és mezőgazdasági munkások ügyét a legelől álló politikai feladatok közé. Most a megkezdett munkáját természetesen folytatja. De csodálatos képen gáncsot vetnek a munkájának. És pedig maguk a munkások, helyesebben néhány izgató, kik lelkiismeretlen szavának a mezőgazdasági munkából élők több helyen felültek. Harcba keveredtek a munkaadókkal s lehetetlen kivánságokat hangoztatva sztrájkkal, szerződésszegéssel bontják a közbékességet.

Nem tudjuk vajjon használ-e az a munkásoknak a törvényhozásnál, hogy ha egész csapatjaik a jogrend ellenségeiül szerepelnek. Buzditólag és ösztönzőleg semmikép sem hat. Az azonban már egészen bizonyos, hogy a sztrájkolók az elmulasztott keresetet semmikép sem tudják pótolni. A télen át nagy részük éhezni és nyomorogni fog. És mig a szerencsétlen elbolonditottak a közsegitség morzsáin, élődnek, izgatóik bőségben és kényelemben élnek a tőlük elcsalt fillérekből gyült sok ezer koronán.

Józan fővel azt kell a mondanunk, hogy a sztrájkrendezők a munkások ellen dolgoznak. Nemcsak azzal, hogy elveszik a kenyerüket de azzal is, hogy megakasztják a munkások érdekében most uj erővel meginduló kormányzási és társadalmi munkát.

Egyik erősen használt eszköze ennek a kerékkötésnek, hogy az izgatók a munkástörvényt rabszolga törvénynek hivják s ezzel is ellene akarják bősziteni a munkásságot a fenálló jogrendnek. Megrágalmazzák az érdekükben megindult nagy akció szellemét, hogy ne legyen foganatja az ellenszegülés folytán a dolgainak sem.

Semmi sem könnyebb, mint ezt a rágalmat semmivé tenni, az egyszerü igazság fegyverével.

A munkás törvénynek összesen hetvenhét érdemlegesen intézkedő szakasza van. Az első öt a munkás igazolványokról szól, amelyek alapján a munkás a vasuton olcsón utazik, a segély pénztár jótéteményeit élvezi s amelyek kiállitási ára a munkás segélyalapokra fordittatik.

A hatodik szakasztól a huszonnegyedikig a szerződéskötést szabályozza a törvény. Ezek szerint a szerződést nyilvános hatósági ellenőrzés alatt kell kötni s a szerződéskötés költsége a munkaadó terhe. A munkabér részes szerződés esetén terményben, vagy pénzben is meghatározandó, hogy a munkás rossz aratás esetén is megkeresse a magáét. Az egész szerződés bélyeg és illetékmentes.

A huszonkettedik szakasztól a harmincadikig a szerződés felbontása van szabályozva. A munkaadó csak tettleges bántalmazása, vagy ellene elkövetett büntetendő cselekmény, diffamáló itélet, vagy munkaképtelenség miatt bonthatja fel a szerződést, de a megszolgált munkabért köteles kifizetni.

Egy munkás szerződésbontó cselekménye miatt a többiekkel szemben a munkaadó mit sem tehet. A munkások az elmenő helyére maguk állithatnak munkást. Ha helyettesités nélkül is elvégzik a kilépett munkás munkáját, ennek bére is őket illeti.

A munkás becsülete veszélyeztetése esetén is felbonthatja a szerződést a munkaadóra nézve fennebb emlitett okokon kivül s akkor is, ha munkabérét joggal veszélyeztetve látja, mert a münkás előbbről származó követelését jogtalanul visszatartotta. A szerződésbontás mindkét félre nézve egyszerü, de mégis formaszerü eljáráshoz van kötve, hogy elhamarkodás ne eshessék. A harmincegyedik szakasztól a negyvenötödikig a szerződés teljesitése van szabályozva. Ezekben: kötelezve van a munkaadó a munka végeztetésére, szerződési kötelezettségeire, el van tiltva a jancsibankó, el van rendelve a megbetegült munkás nyolc napi gyógyitása és ellátása a munkaadó által.

A munkások kötelesek a szerződésszerü munkát végezni, rossz időjárás esetén más munkára alkalmazhatók, ha a szerződés ugy szól; élelmezésük a rosz idő miatt való szüneteléskor is jár. A harminchét, harmincnyolc, harminczkilenc, negyven és negyvenegyedik szakaszok a szerződésszegő munkások ellen hatósági erőt engednek meg s a munkaadó kárkereseti jogát állapitják meg, A többi szakaszok tisztán a munkások bérkövetelésének biztositásával foglalkoznak. A törvény hátralevő szakaszai a gazdasági napszámosok munkáját szabályozzák a teljes jogegyenlőség alapján a büntető határozmányokat mondják ki, A tizennégy büntető szakasz közül hét a munkások érdekét védi, öt eljárási részleteket tartalmaz és csak három intézkedik a munkások törvénysértő cselekedeteiről. Kettő azonban, a hires hatvanötödik és hatvanhatodik szakasz, ezek között is csak az izgatók ellen fordul. A többi szakasz a hatósági illetékességet szabályozza s a munkás perekre egyszerü és költségmentes eljárást biztosit

Nincs tehát a törvénynek egyetlen szakasza sem, amely a munkás szabadságát, keresetét, munkáját legkisebb mértékben is korlátolná. Sőt a legtöbb intézkedése arra való, hogy a munkás jogainak érvényesülését a munkaadóval szemben rossz szándék esetére is biztositsa.

Kétségtelen, hogy az izgatóknak nem tetszik az ellenük szóló két szakasz De hát melyik bünből élő bünös helyesli a büntetést ?

Ideje lenne, hogy ezek az egyszerü igazságok átszivódjanak társadalmunk testébe s ne legyenek csak a törvénykönyv lapjai közé dugva.

A szociálista izgatások nemcsak a felsőbb osztályokat támadják meg, de a mezőgazdasági munkások létérdekeit is. Mindnyájunknak barátainak kell lennünk munkás testvéreinknek. Tehát használja a hamisságokat legyőző igazság fegyverét minden ember, ha ur, ha egyszerü földmivelő. Csak igy tudunk a mostanihoz hasonló méreg ellen védekezni, amely méreg különben is egy rövid, de annál áldatlanabb kormányzási korszak káros hagyatékához tartozik.

———

A felirat.

Előttünk a felirat, melynek megszerkesztése olyan titokban történt, hogy a kulisszák mögé senki sem látott be, aki nem akart.

Nyiltan beszélték, hogy Ballagi eredeti javaslata erős kuruc szellemben készült. Hanem aztán jöttek az alkotmánypári békegalambok kellemes baráti biztatások közt leszedték a kurucukról előbb a párduckacagányt, aztán a kalpagot, a sarkantyút, elvették a harcias kardot is s végül maradt néhány erélyes szóva körülirva és átirva maga a királyi trónbeszéd.

Ebben a keretben azonban elég erélyesen kidomboritja a felirat a nemzeti érdekeket. A mit a törvénytelenül megkötött kereskedelmi szerződésekről mond, a szükségrendeletek kizárása és elitélése ezt a feliratot közjogi jogforrássá teszi. Közjogunk erősödését jelenti az önkormányzat fejlesztése s a kath. autonomia megvalósitása.

A demokratikus haladás és a szociális irányu alkotások kilátásba helyezése az alkotmány alapkövét, a népet lesz hivatva erősiteni. Egyáltalán a kuruc külsőtől megfosztott javaslat a maga belső tartalmával biztos erőssége lesz éppen a kuruc magyarságnak. Jövőnk, nemzeti izmosodásunk munkaprogrammja van ebben a javaslatban lefektetve.

A feliratot olvasva, szivből kivánjuk, hogy a javaslatban jelzett irányban mielőbb lássunk szentesitett törvényeket.

A részleteket illetőleg, a fölirat tervezetet a Ház tegnapi formális ülésében, *Rakovszky* István elnöklése mellett, Ballagi Aladár előadó mutatta be.

A föliratból a következő passzusokat közöljük:

Császári és apostoli királyi felség! Felséges császár és apostoli király!

Legkegyelmesebb urunk, királyunk!

Őszinte megnyugvással tölti el lelkünket felségednek a trón magaslatáról elhangzott azon kijelentése, hogy fájdalmasan esik atyai szivének visszatekinteni a közelmult eseményeire, melyek az alkotmányos élet rendes menetét megzavarták. Fölséged ezen kijelentése biztositékul szolgál nekünk arra nézve, hogy a közelmult sajnálatos eseményei ismétlődni nem fognak, a törvényhozás két tényezőjének alkotmányos és törvényes együttmüködése a jövőben mindig zavartalan marad. Növeli örömünket és megnyugvásunkat az a körülmény, hogy felséged, a végrehajtó hatalmat olyan kormányférfiak által gyakorolja, akik a képviselőház többségét alkotó szövetkezett pártoknak bizalmát birják, ami által az alkotmányunknak egyedül megfelelő parlamentáris kormányforma ujból érvényre jutott.

A magyar nemzet őseitől öröklött királyhüsége mellett nem feledkezett meg az önmaga iránti hüségről: a törvényeihez és alkotmányához való ragaszkodásáról.

Készséggel belenyugszunk abba, hogy azok a nagyfontosságu közjogi kérdések, melyek a nemzet és királya között a korábbi országgyüléseken félreértésekre vezettek, a jelen országgyülés munkaprogrammjából kirekesztessenek, de elveit és politikai meggyőződését a szövetkezett pártok mindegyike egész tisztaságában, sértetlenül fentartja. Minden igyekezetünkkel rajta leszünk azoban, hogy teljes erőnkből segitsünk elő a magyar nemzeti állam felséged által is óhajtott kiépitését a közélet minden terén.

A felirat ezután áttér a trónbeszéd részletezésére.

Jogaink fentartásával törvényvbe iktatjuk kereskedelmi szerződéseinket azon kikötéssel, hogy az 1790—91-iki törvénynink a szükségrendeleteket megtiltván, a jövőben elő nem fordulnak. Örömmel veszik tudomásul felséged törekvéseit a béke föntartására. A rendes ujonclétszámot, a közösügyes költségeket meg

adjuk. Fokoznunk kell a nép gazdasági erejét. Megcsináljuk az adómentes létminiumot. Iparunkat fejleszteni, iparos osztályunk érdekeit elősegiteni óhajtjuk. Főfigyelmet forditunk a munkáskérdésre, mely célból külön bizottságot állittattunk föl. Mindezen üdvös intézkedések azonban csak akkor létesithetők, ha nem fognak ismétlődni a Felséged által is sajnálatosnak jelzett események, melyek az országra a közelmultban minden irányban csak erkölcsi és anyagi károkat hoztak. Ezért megnyugvással fogadjuk a trónbeszédben fölemlitett intézmény és garanciákat.

Idetartozik a törvényhatóságok és községek önkormányzatának erősitése és életképessé tétele ugy a törvényhatósági, mint másrészt az állam igazgatási jogkörének pontos meghatározása, a közigazgatasi bíróság hatáskörének kitágitása, a hatásköri összeütközési esetek eldöntésének független bíróság elé utalása, valamint a királyi kuriai biráskodásról szóló törvény hatályának meghosszabbitása és ezen törvény hiányainak orvoslása.

Állami életünk zavartalan menetének ilyetén való megoltalmazásával karöltve kell járnia az egyházi kérdések megoldásának is.

Felséged legfelsőbb trónbeszéde ez irányban is kijelöli törvényhozásunknak az utat. Nagy fontosságunak tartjuk e részben, hogy Felséged a katholikus autonómia régóta huzódó ügyét szintén megoldatni kivánja. Hasonlóképpen megegyezik a mi törekvésünkkel, hogy a katholikus alpapság anyagi állásának kérdése a szükséghez képest, az állam hozzájárulásával is intézményesen rendeztessék.

A közoktatásügy terén az erkölcsi és művelődési szemponton kivül ezentul is buzgón törekszünk a nemzeti irány érvényesitésére, de amellett nem kivánjuk mellőzni a történelmileg jogosult és hivatott illetékes tényezőket sem. A horvátországi egyezmény testvéries kötelékének kidomboritása után az általános választói jog kérdésének tárgyalását öleli magába a fölirat.

A legfelsőbb trónbeszéd a demokratikus eszme minden korszerü követelményének érvényesitésével a magyar állam nemzeti jellegének megóvása mellett, az általános szavazati jog behozatalára hivja fel törvényhozói tevékenységüket.

Bizunk — mondja befejezésül a fölirat — abban, hogy mindezek a szándékok nemsokára testet ölthetnek.

Meg vagyunk győződve, hogy a magyar nemzet koronás királyát és alkotmányát csak együttesen szolgálhatja hiven, mert a kettő elválaszthatatlan. Igy veti meg nemzetünk egy uj élet alapjait.

Kérjük az egek mindenható Urát, vezesse müködésünket a nemzet haladásának és felvirágzásának utján.

Kik egyébként mély hódolattal vagyunk Császári és Apostoli Királyi Felségednek Budapesten, 1906. junius hó, legalázatosabb szolgái Magyar-, Dalmát-, Horvát- és Szlavonországok képviselői. *Széll* Kálmán elnök, *Ballagi* Aladár előadó.

A delegáció ülése.

A közös ügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság tegnap délelőtt 10 órakor Bécsben Zichy Tivadar gróf elnöklésével ülést tartott.

Jelen vannak a közös miniszterium részéről: az előadók.

A magyar kormány részéről: Wekerle miniszterelnök.

A külügyi albizottság jelentésével kapcsokapcsolatban hozott határozatokat és megszavazott összegeket végszerkezetükben elfogadták, majd megválasztották az egyeztető hetes albizottság tagjait.

Következik a tengerészeti albizottság kijelentésének tárgyalása, amelyet felolvasottnak tekintenek.

Mailáth Géza gróf előadó beható indokolás után elfogadásra ajánlja a tengerészeti költségvetést.

Kmety Károly elismerését fejezi ki a haditengerészet vezetősége iránt. Ugy látja, hogy a haditengerészet vezetősége teljes tudatában van azon magasztos feladatának, mely nemcsak a honvédelem, hanem a két állam nemzetközi gazdasági érdekeinek megvédelmezése tekintetében is a haditengerészetre hárul.

Aggálya van a tekintetben, hogy a haditengerészet jelenlegi állapota nem felel meg a közjogi helyzetnek, amelyben a magyar állam és az oszrrák császárság áll, nem felel meg a paritás dualismusnak vagyis a 67-es alap követelményeinek. Hiába keresi ugyanis a kiegészitő magyar hajórajt, ezt pedig az 1867. XII. t.-c. 11, 12. és 13. §-a ép ugy, mint a szárazföldi hadseregre vonatkozólag, világosan megköveteli.

A kérdést ugy véli megoldhatónak, hogy Magyarország népességéből a hadi tengerészethez 43 százalékot valósággal sorozzanak be és pedig a magyar honosok közül a magyar faj legyen az, melynek számát szaporitsák. Jelenleg fél annyi soroztatik, mint amennyi a nép számarányából és a dolog természetéből folyólag sorozandó volna.

Nikolics Vladimir, aki horvátul szólott, utal arra, hogy a tengerészeti legénység 60 százalékában horvát, azonban 710 altiszt közül 50 a horvát. A horvát nyelv oktatását is behatóbban kellene folytatni a tengerészeti akadémián. Jellemző, hogy egyetlen egy hajó sem visel horvát elnevezést.

László Elemér sorhajókapitány a tengerészeti vezetőség nevében válaszol az elhangzott fölszólalásokra.

Kijelenti a tengerészeti vezetőség megbizásából és nevében, hogy ezen kettéosztás tengerészkatonai szempontból nagyon nehezen vihető keresztül, és nem lenne előnyös, amennyiben ez által a flotta két része annyira gyengittetnék, hogy a flotta semmi esetre sem lenne alkalmas feladatainak annyira megfelelni, mint amennyiben mostani formájában megfelelni képes.

Rátér ezután Nikolics Vladimir felszólalására. A tiszteteket illetőleg megjegyzi, hogy 710 tiszt közül 40 horvát. A horvát hajók elnevezésére vonatkozó megjegyzésére azt válaszolja, hogy a hajók elnevezésére egy szabályzat létezik és a tengerészeti vezetőség ezen szabályzathoz alkalmazkodik. Igen sok hajó nyert már a keresztségben magyar nevet. A mennyiben ezen szabályzat keretén belül lehetséges. Ő Felségének javaslatba fogja hozni, hogy a legközelebbi hajó épitéseknél lehetőleg horvát-szlavon dalmát nevek is adassanak egyik másik hajónak. Végül kéri a tengerészeti vezetőség nevében, hogy a haditengerészet 1906. évi költségvetését általánosságban fogadják el.

Elnök a vitát bezárja. Következik a szavazás. A költségvetés általánosságban elfogadtatik a részletes tárgyalás alapjául, ugy szintén elfogadtatnak az albizottsági határozati javaslatok is. Következik a részletes tárgyalás. A bizottság a költségvetést tételenként elfogadja.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hir.** *Szokoly* Tamás városunk országgyülési képviselője Budapestről hol mandátumát benyujtotta visszaérkezett Nagyváradra.

* **Szmrecsányi püspök a keresztény kereskedők és ifjakért.** Dr *Szmrecsányi* Pál püspök a távolban is együtt érez hiveivel, felismeri a kor kivánalmait és atyai szeretetével támogatására siet minden nemes intézménynek. Nem kerülte el figyelmét az a jelentős esemény, hogy a nagyváradi kereskedők és alkalmazottaik hazafias és komoly része a keresztényszociális zászló alatt egyesületté tömörült. A távolból is módját ejtette annak, hogy az uj egyesület iránti jóindulatát kimutassa, amikor az egyesület alapitó tagjai közé lépett. Alapitó tagsági dijul 200 koronát tegnap juttatott el *Mayer* Antal titkár az egyesület jogtanácsosához, dr *Krüger* Aladár ügyvédhez.

* **Személyi hirek a hadapródiskolából.** *Mayor* Miklós ezredes most adta át a hadapródiskola parancsnokságát utódjának, nemes *Kamenszky* György őrnagynak. Mayor Miklós további szolgálati beosztása még nem ismeretes; egyelőre Szováta fürdőre megy nyaralni — *Perényi* Kelemen honvédhuszárszázados, hadapródiskolai tanár a honvédelmi miniszter megbizásából tanulmányutra Franciaországba és Svájcba utazik.

* **Péter és Pál napja.** Az apostol fejedelmeknek: szent Péter és szent Pálnak ünnepét együttesen tartja ma a katholikus világ, amiért egykor egy városban és egy napon szenvedtek vértanui halált a keresztény hitért. Az ünnep alkalmából a katholikus templomokban szent miséket és szent beszédeket tartanak. Ez ünnepnap jelentőségteljes az ifju növendékeknél is. Ugyanis e napon zárják be ünnepélyesen az iskolák kapuit két hónapra az egész országban. A nagyváradi iskolákban is ma osztják ki az értesitőket s a jutalmakat a kiváló előmenetelü tanulók között.

* **Hirek az egyházmegyéből.** *Ruszka* Zoltán Antal gyulai káplán dobozi helyi káplánná neveztetett ki. Helyébe Gyulára *Dérczy* István békésszentandrási káplánt nevezték ki. *Kampell* József szentjobbi adminisztrátor előbbi állomáshelyére, Debrecenbe helyeztetett vissza.

* **Uj királyi tanácsos.** A király személye körüli magyar miniszter előterjesztésére dr *Arányi* Zsigmond orvosnak, a munkás egészségügyi terén kifejtett kiváló tevékenységének elismeréseül, a királyi tanácsosi cimet dijmentesen adományozta.

* **Kinevezés.** A belügyminiszter Biharvármegyében az élesdi anyakönyvi kerületben *Hummel* Ödön körjegyzői irnokot, a születési és halotti anyakönyvek vezetésére szoritkozó hatáskörrel anyakönyvvezető-helyettessé nevezte ki.

* **A kereseti adók kivetése.** A III. oszt. kereseti adóra vonatkozó kiszámitási javaslatokat tartalmazó lajstromok már elkészültek s most tétetnek közzé. Az adókivető bizottság elé terjesztendő az 1905—7. és 1906—7. évekre vonatkozva szerkesztett adókiszámitási javaslatokat kitüntető lajstrom 8 napra a városházánál, a városi adóhivatal 20. sz. szobájában junius 29-től julius 6-ig kitétetvén, azokat mindenki megtekintheti s az őt vagy másokat illető adójavaslatokra nézve észrevételeit megteheti; ezen észrevételek a fenti határidő alatt irásban a m. kir. pénzügyigazgatóságnál, utóbb az adókivető bizottságnál — melyek tárgyalásairól az adózók külön hirdetmény utján tudósittatnak — terjeszthetők elő. Az adókivető bizottság ülései nyilvánosak lévén, ott minden adózó megjelenhetik.

* **A függetlenségipárt értekezlete.** A nagyváradi függetlenségi és 48-as párt választmánya julius hó 1-én, vasárnap délelőtt 11 órakor a 48-as népkör tanácstermében ülést tart, melyre a választmány összes t. tagjait ez uton tisztelettel meghivom. Nagyváradon. 1906. jnnius hó 28-án. Dr. *Adorján* Emil, helyettes párt-elnök.

* **Városatyai előértekezlet.** A függetlenségi és 48-as párthoz tartozó tvhatósági tagok ma pénteknn délután 6 órakor a 48-as népkör helyiségében előértekezletet tartanak, hogy a szombati rendkivüli közgyülésen tárgyalandó zárszámadásra vonatkozólag határozzanak.

* **A hivatalos órák a kir. pénzügyigazgatóságnál.** A nagyváradi kir. pénzügyigazgatóságnál már elrendelték a nyári hi-

vatalos óra beosztást. E szerint ugy a kir. pénzügyigazgatóságnál, mint a kir. adóhivatalnál a hivatalos órák köznapokon f. évi julius 1-től szeptember 15-ig reggel 7 órától délután 1 óráig állapitattak meg.

* **Diszes esküvő**. Örömmel adunk hirt arról a családi ünnepélyről. amely két előkelő, köztiszteletben álló családot hozott közeli rokonságba. Ifj. *Márkus* János városi főpénztári ellenőr, Márkus János hegybiró fia, lapunk volt jeles tollu munkatársa, tartotta esküvőjét bájos arájával, *Nadányt* Jenő nagybirtokos nagymüveltségü leányával, *Ilonkával*, a nagyváradi leányvilág egyik kedves tagjával. Az esküvő szük családi körben tegnap ment végbe.

* **A rabok vizsgája**. Csendben müködik a nyilvános iskolákon kivül egy iskola, amely a fogházba került szerencsétlenek szellemi világának fejlesztését szolgálja: a rabok iskolája. Evről-évre szép eredményt mutat fel ez az iskola *Vértessy* Andor tanitó vezetése alatt A rabok iskolájában a vizsga ma, pénteken délelőtt 9 órakor lesz a kir. törvényszéki fogház épületében.

* **Gyászrovat**. Őszinte részvéttel értesülünk a jesujtó, mély gyászról, amely *Sauer* Kálmánt, a Sauer és Dolgos a Bazár-vendéglő népszerü társtulajdonosát érte, hüséges hitvese, született *Polehovszky* Anna hirtelenül, váratlanul bekövetkezett elhunytával. A megboldogult, akit élte java korában szólitott magához a Gondviselés, látszólag viruló egészségnek örvendett a legutolsó napokig. Hétfőn egyszerre ágynak döntötte a régóta lappangó kór, kedden gyomorbaja már operációt tett szükségessé. Környezete, amely féltő gonddal ápolta, előbb a Biharmegyei közkórházba, majd a Waldmann-szanatóriumba szálitotta orvosi tanácsra. Utóbbi helyen állotta ki az operációt is. Maga az orvosi mütét igen szépen sikerült ugyan, a komplikációk azonban tegnap délután 2 óra tájban halálát okozták a betegnek. Családja a szanatóriumból a Nagy Sándor-utcai gyászházba szállitotta a holttestet, ahonnan ma, pénteken délután temetik. Az elhunytban *Kölly* György c. kanonok, sopronkeszthelyi plebános sógornőjét gyászolja. A halálozásról a család a következő gyászjelentést adta ki:

Sauer Kálmán ugy a maga, mint az alulirt rokonság nevében legmélyebb fájdalommal tudatja, forrón szeretett felejthetlen nejének *Sauer* Kálmánné született Polehovszky Annának f. hó 28-án délután 2 órakor életének 43-ik, boldog házassága 11-ik évében rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi maradványai f. hó 29-én délután 4 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint Nagy Sándor-utcai lakásáról a váradolaszi-i temetőben örök nyugalomra tétetni. Meiy végtisztességtételre az elhunyt rokonai, karátnői és ismerősi tisztelettel meghivatnak. Nagyvárad, 1906. junius 28. Áldás és béke poraira! Kölly György, c. kanonok, sógora. Sauer Erzsébet, Sauer Kornélia, sógornők, Ulbrich Sámuel nagybátyja, Regéczy Károly és neje Ulbrich Juliánna sógor és sógornő.

* **Szinielőadás a Szigligeti szobor-alap javára**. Alig zárultak be a szinház kapui már ismét kinyitják a jótékonyság kezei. Szigligeti Ede városnnk örök emlékü irójának szobor-alap javára holnap szombaton és holnapután vasárnap este előadást fognak rendezni. Az elhunyt kiváló irónak egyik 3 felvonásos népszinmüvét a *Cigányt* fogják szinre hozni.

Az előadáson közremüködnek szinmüvészeink elsőrendü erői. Ott fogjuk látni a Nemzeti szinház kiváló müvészét, *Ujházi* Edét, a Vigszinháztól Szerémy Zoltán ismert komikust. Továbbá Környei Béla elsőrendü baritonistát a Királyszinháztól. Szerémy Gizellát, ki a nagyváradi szinháznak is volt tagja s akkor mint tragika szerepeiben a közönség általános rokonszenvét nyerte ki. A Magyar szinház is képviselve lesz Kardos Andor és Berki Lili müvészeivel.

Az előadás többi szereplői a nagyváradi szintársulat tagjai közül fognak közremüködni. Az előadásra az előkészületek erősen folynak, minden jel arra mutat, hogy Szigligeti emlékének megörökitéséhez számosan fognak hozzájárulni. Az előadás müvészinek igérkezik, mely a közönségnek csak élvezetére lesz és telt ház előtt fog lefolyni. A két előadásra jegyeket *Vidor* Manó könyvkereskedésében lehet megváltani.

* **Ünnepély Réven**. A mai napon Réven rendezendő nagyszabásu ünnepségek alkalmából a m. kir. államvasutak városi menetjegyirodája közli az érdeklődőkkel, hogy pénztáránál Révre és vissza menettérti-jegyek válthatók. A délelőtt jelentkező utasok részére a jelentkezők számára való tekintettel a menetjegyiroda külön kocsikat fog rendelkezésükre bocsátatni.

* **Befizetés**. A Polgári takarék és segélyszövetkezet befizetései folyó hó 29-én, azaz pénteken ünnep miatt délelőtt 9—11-ig teljesitendők.

—

x **Vasbeton mütárgyak létesitése a Fekete Körösi Ármentesitő Társulatnál:** A Fekete Körözsi Ármentesitő Társulat Nagy Szalontán folyó hó 27-én tartott választmányi ülésén a felfogó csatornáján létesitendő 28 drb vasbeton mütárgynak felépitésével 355·830 korona vállalati árért Rosenberg Izsó helybeli betonépitési vállalkozót bizta meg. A mütárgyak Dr. Zielinski Szilárd müegyetemi tanár tervei szerint létesitetnek.

x **Uj fényképészeti müterem**. *Zsunk Pál* anagyváradi közönség előtt eddigi s előnyösen ismert fényképész uj nagyszabásu mütermét megnyitotta. — Olvasóink fiigyelmébe ajánljuk lapunk mai számában közölt hirdetését, mely bővebb felvilágositást nyujt.

A községi iskolaszék ülése.

— Tanitóválasztás. —

Az iskolaszék három éves cyklusának utolsó ülése, — melyet tegnap tartott, — rendkivül népes és mozgalmas volt.

A választási izgalmak és érdeklődések olyan tagokat is felvittek a gyülésre, akiket különben sohasem látnak az iskolaszék gyülésén. Az urnák előtt megnyilatkozott vélemény amellett tesz tanuságot, hogy az iskolaszék tagjai a multhoz hiven méltányolják s előnyben részesitik azokat a tanitókat, akik több vagy kevesebb ideig a községi iskolánál voltak alkalmazva. A tegnapi választásnál öt tanitót választottak, akik eddig is a községi iskoláknál voltak alkalmazva ideiglenes minőségben.

A tegnapi ülésen kisült, hogy a multkori ülés fiaskót vallott. Tizennégy iskolaszéki tag közül hét a félnapos (szerda és szombat délután) szünet mellett határozott. A csütörtöki szünet tárgyában a tantestület indokolt javaslatára a régi rendszer fönntartása mellett csaknem egyhangulag nyilatkozott meg az iskolaszék, amely a tegnap e kérdést ujólag tárgyalta. Az iskolaszék megnyilatkozása fényes elégtétel annak a tantestületnek, amelytől az iskolaszék szakjelentést kért, de amelyet figyelmen kivül hagyott. Előre felhivtuk az iskolaszék figyelmét arra — épp ugy, mint a 9 órás tanitási rendszernél is — hogy a szakvéleményeket meg kell hallgatni — de az iskolaszék egyes, különben tiszteletreméltó tagjai semmibe sem véve a tantestület tagjainak, mint szakembereknek véleményét, egyszerüen a maguk gusztusát akarták érvényre juttatni.

A tegnapi iskolaszéki gyülésről tudósitásunk a következő:

A gyülésen jelen voltak: dr Altmann Jakab, dr Adorján Armin, Auspitz Adolf, Beczkay Lajos, dr Berkovits Ferenc, Bordé Ferenc, Bozóky Béla, Böszörményi Géza, dr Dőry Ferenc, Ficzek Lajos, Gábel Jakab, dr Grósz Menyhért, Hlatky Endre, dr Hoványi Géza, dr Hoványi Gyula, Huzella Gyula, Komlóssy József, dr Konrád Márk, dr Márkus László, Máték Lajos, Mezey Mihály, dr Mihelfy Lajos, dr Molnár Imre, Molnár Lajos, Novotny S. Alfonz, Stark Gyula, Sipos Orbán, dr Thury Kálmán, Várady Mór, dr Várady Zsigmond, dr Baróthy Akos, Bodnár János, Lopussny Gyula, Dietz Mihály, Gábrielly Lajos, Gener János, Horváth Endre, dr Kecskeméthi Lipót, Materny Imre, Réz Mihály, dr Vucskics Gyula, Winkler Lajos, Bitzó János, Balogh Károly, Bérczine H. Paula, Katonáné T. Róza, Mártonffy Zoltán és özv. Rechtné B. Zsófia.

A választást *Mezey* Mihály elnök vezette. Először a polgári fiuiskolai állásokat töltötték be. A két állásra 15-en pályáztak. Beadtak összesen 41 szavazatot. A szavazatok igy oszlottak meg.

Varga Gyula	34
Molnár Béla	29
Büttl Károly	13
Vedres László	1

Ifj. *Varga* Gyula és *Molnár* Bélára esett a választás.

A községi elemi iskolai állásokra pályázott 42 nő és 36 férfi. Először a férfi tanitókat választották meg. Beadtak összesen 42 szavazatot. A szavazatok igy oszlottak meg: Csigás Mihály 41, Eisele Sándor 19, Petrás János 15, Kovács Lajos 6, Mártonffy István 2, Szalay Zsigmond 1.

A női állásra szavaztak 41-en. Keledy Erzsike 18, Szabóné P. Klári 11, Báthyné B. Laretta 5, Schmied Lujza 4, Mikusay Margit, özv. Várszeghy Lajosné és Buzáth Mariska 1—1 szavazatot kaptak.

Igy az elemi iskolai állásokra *Csigás* Mihály, *Eisele* Sándor és *Keledy* Erzsike tanitót illetve tanitónőt választották meg

A szabályszerü berekesztő szavak után *Bordé* Ferenc alelnök foglalta el az elnöki széket.

Meg kell jegyeznünk, hogy a gyülés kezdetén csaknem erőszakosan kardoskodott a mult gyülés határozata mellett és csak akkor mutatkozott engenékenynek, amikor látta, hogy az iskolaszék tagjai kettő kivételével — nem hajlandók az ő nézetét pártolni. Dr *Dőri* egy izben vissza is utasitotta az elnök csaknem leckéztető hangját.

Sipos Orbán beadványt intézett az iskolaszékhez a multkori határozat ellen. Ugyanis a csütörtöki szünet ellen nyolcan szavaztak hat ellenében. De a nyolc közül egyik tag a kérdés félreértéséből kifolyólag állott föl első izben. Igy a szavazatok tulajdonképen egyenlők voltak.

Miután a tárgysorozat következő pontja a tantestületnek nyomatékos érvekkel támogatott ismételt kérése célozta. A gyülés e kérdést ujolag tárgyalás alá vette. Két tag kivételével a csütörtöki szünet fenntartását határozták el.

A vizsgálatokról szóló jelentést külön bizottságnak adták ki. *Buday* Lajos polg. isk. nyelv. történet tud. tanárnak elengedték a mathematicai oklevél megszerzését, miután a tegnapi gyülésen két mathematicust választottak.

A tantestület javaslatát a jövő évi tankönyvek tárgyában elfogadták.

Az ismétlő-iskolákat vezető tanerők kérvényt nyujtottak be a szokásos dijazások folyósitása iránt.

Molnár Imre: Ezzel a kérdéssel már régen foglalkoztunk. Az iskolaszék megszavazta a 200 korona dijazást, a tanács elutasitotta. Mi volt az ok?!

Bordé: Nem volt fedezet.

Molnár: Az nem ok. Annak lenni kell.

Kéri az ügyet a tanács előtt minél hamarabb tárgyaltatni.

Hlatky, hogy a kiutalást siettetné, egyenesen a közgyüléshez fordulna.

Többek hozzászólása után a kérdést sürgetőleg terjesztik a tanács elé.

Vaday »Tananyagbeosztás« c. munkáját beszerzésre ajánlotta. A tantestületnek adták ki véleményezés végett.

Molnár Béla polg. isk. tan. lakbérének kiutalását kéri. A tanácshoz tették át pártolólag.

Apróbb ügyek elintézése után a cyklus utolsó ülése véget ért.

IRODALOM.

Ilon.

Ilonnak hivják. Nevelőnő.
A haja szőke, szeme kék.
Arca, mint a nap nyugat halmán:
Boruba vésző rózsa-halvány,
Két eper ajka tüzben ég.

Ilon szeret. mint annyi más lány.
Szerelme egy csélcsap legény,
Kire ugy nézett, mint egy szentre:
Nagy áhitattal, elmerengve
Az álmok fényes reggelén . . .

De mint annyi más itt a földön
Ilon haszontalan eped.
Rég megálmodott szerelmes lovagja
Más szőke haju lányhoz irogatja
A rózsaszin leveleket.

Ilon szemébe gyül a könnyü
S egyre fájóbbak gondjai.
S szerelme bár ma is olyan, mint régen.
Szegény, önakaratlan, észrevétlen
Tanulni kezd — lemondani . . .

Siliga Ferenc.

EGYESÜLETEK.

Jóváhagyott alapszabályok. A bátaszéki keresztény munkás egyesület alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

KÖZGAZDASÁG.

Az Adriai Biztositó Társulat 1905, évi üzleti jelentései és zárszámadásai a 67-ik üzleti évről, melyet ez év április 25-én megtartott közgyülésén terjesztettek elő, a következő fontosabb adatokat tartalmazzák. Az életbiztositási osztályban 54,492. 674 korona biztositott tőkéről szóló 9130 ajánlat nyujtatott be, melyek ellenében 48. 800. 942 korona biztositott tőkéről állittattak ki kötvények. A biztositási átlag 1905. évi deczember 31-én 318 millió koronát meghaladó tőke és 796.591 korona járadékra rugott, minélfogva 22 830.424 korona tiszta szaporodás mutatkozik. Életbiztositási dijakban 13 571.825 korona vételeztetett be, mig halálesetek, valamint a biztositottak életében esedékes tőkék a járadékokkal együtt 7,233.448 korona kifizetését igényelték. A kamatláb leszállitására szolgáló pótdijtartalék az idei 200 ezer koronát tevő átutalás folytán 2,000.000 koronára emelkedett. Az életbiztositási osztály dijtartalékai és dijátvitelei a 2,000000 koronát tevő dijtartalék nélkül 85,448.943 koronát tesz ki a mult évihez viszonyitva 5.786.704 korona tiszta emelkedést mutatnak. A tüzbiztonsági ágazatban a dijbevétel 22,334.200 koronára, a szállitmány biztositási ágazatban 1,648.489 koronára és a betöréses lopás elleni biztositási ágazatban 337.904 kor.-ra rugott ez utóbbi 3 ágazatban visszbiztositások 10,745.019 kor.-t és károk 15,430.116 koronát és visszbiztositók részének levonása után tisztán 8,255.979 koronát igényeltek. E három biztositási ágazat dijtartaléka 14,583.385 koronára és a visszbiztositás levonásával 8,143.688 koronára emelkedett. Az igazgatóság előterjesztésére a közgyülés elhatározta. hogy ez évi nyereségből a B. mérleg rendelkezésre álló tartalékába 500.000 koronát utal és részvényenkint 200 koronát osztaléként kifizet. A társulat különféle tartalékai 1905. évi december 31-én a függő károkra tisztán tartalékba helyezett 3.396.608 koronát tekintetbe nem véve, 102 millió koronát meghaladó összeget teszen és pedig dijtartalékok (a visszbiztositók részének levonásával) 87.663,954 korona, nyeremény-tartalékok 10,078.207 korona és árfolyam-ingadozási tartalék 4,294.904 korona. A társulat tisztviselőinek nyugdijpénztára és takarék és ellátási pénztárának vagyona összesen 1,786.822 koronát teszen.

Értéktőzsde.

Budapest, junius 28.

Oszrák hitelrészvény — — —	678·—
Magyar hitelrészvény — —	796·—
Leszámitoló bank — — —	506·—
Rimamurányi — — — —	525·—
Osztrák-m. állam vasutirészvény	670·—
Közuti vasut — — — —	594·—
Városi villamos vasut — —	327·50

A gaboantőzsde határideje.

Budapest, junius 28.

Buza okt. — — — — —	16·82
Rozs okt.-re — — — —	17·12
Tengeri április 1906 — —	14·—
Zab ápr.-ra — — — —	13·64
Repcze aug.-ra — — — —	—·—

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

Vaj eladás.

Molnár Bémer-téri cukrászdájában naponta friss tea-vaj kapható.

Vértisztitó-tea.

Wilhelm Ferencz gyógyszerésztől, cs. és kir. udv. szállitó Neunkirchen, Alsó-Ausztria.

Hogy kétségtelenül szükség volt egy jó és hatásos vértisztitó teára, azt bizonyitja egy ilyen szernek előállitására történt számtalan kisérlet. Wilhelm Ferenc gyógyszerésznek szakismeretei alapján sikerült ilyen vértisztitó teát a leghatásosabb alkatrészekből összeállitani; teájában nem kevesebb mint 30 különböző alkatrész van mely különös eljárással állitható elő.

Ezen tea hatásáról csuznál és köszvénynél számos gyógyult köszönőlevele tauskodik. Csak gróf Butschin-Steitfeld grófnő, alezredesné köszönőlevelére utalunk.

Kapható Franz Wilhelm gyógyszerész cs. és kir. udvari szállitónál Neunkirchen, Alsó-Ausztria, valamint nevesebb gyógyszertárakban és drogueriákban.

Adriai biztositó társulat vagyonkimutatása

1905. deczember 31-én.

Főmérleg (A.) Életosztály.

VAGYON.	korona	fill.
Ingatlanok	7.80 .400	—
Értékpapirok	67.166,651	—
Fenti értékpapirok 1905 december 31-ig járó kamatjai	842,937	60
Jelzálog-kölcsönök	1.249.600	—
Kölcsönök állami biztositékkal	1.460,488	52
Kötvénykölcsönök	7.123,615	84
Használvezeti járadékok és tőkék	29,011	18
Követelések más biztositó társaságoknál	74,479	69
Ügynökségek kinnlevőségei	1.611,488	29
Különféle adósok	41,287	17
Társasági közös igazgatás (folyó számla egyenlege)	203,300	88
Még nem törlesztett jutalékok és szervezési költségek	—	—
Leltár	—	—
	89 85.2	17

TEHER.	korona	fill.
Külön nyereségtartalék	2.000,000	—
Rendelkezésre álló tartalék	900,000	—
Árfolyamingadozási tartalék	3.395,070	32
Dijtartalékok	75.919,227	46
A kamatláb leszállitására szolgáló dijtartalék (a viszontbiztositók hányadának levonásával)	2.000,000	—
Dijátvitelek (a viszontbiztositók hányadának levonásával)	3.001,038	90
Függő károk tartaléka (a viszontbiztositók hányadának levonásával)	826,020	37
A biztositottakat illető nyeremények	76,290	09
Biztositó társaságok követelései	123.441	86
Különféle hitelezők	594,181	66
	7695	
	89,485.270	17

VAGYON.	korona	fill.
Részvényesek váltói	4.800,000	—
Készpénz Triesztben és a képviselőségeknél	438.750	96
Hitelintézetek-, tak. pénztárak- és bankároknál elhelyezett tőke	8.247,641	61
Ingatlanok	963,750	—
Értékpapirok	10.800,700	—
Fenti értékpapirok 1905. dec. 31-ig járó kamatjai	42,777	34
Váltók tárcája	723,347	16
Kölcsönök értékpapirokra	39,464	74
Követelések más biztositó társaságoknál	2.444,510	44
Ügynökségek kinnlevőségei	2,088,858	70
Különféle adósok	278,341	30
Még nem törlesztett jutalékok és szervezési költségek	—	—
Leltár	—	—
Későbbi években esedékes dijak összege	50.848,717	38
	71.874,939	23

TEHER.	korona	fill.
Alaptőke	3.000,000	—
Nyereségtartaléktőke	3.220,944	53
Rendelkezésre álló tartalék	1.400,000	—
Árfolyamingadozási tartalék	399,384	21
Tüzbiz. dijtartaléka	7.340,923	67
Szállitmánybiz. dijtart.	182,287	21
Betöréses lopás elleni biztositások dijtartaléka (a viszontbiztositók hányadának levonásával)	121,242	66
Függő tüzkárok tartaléka	1.282,287	—
Függő szállkárok tart.	278,227	77
Függő betöréses lopási károk tartaléka	15,022	23
Nyugdij pénztár	1.157,021	60
A társulati tisztviselők takarék- és ellátási pénztára	629,780	90
Jubileumi alap tisztviselők leányainak kiházasitására	50,000	—
Biztositó társaságok követelése	1.471,552	74
Különféle hitelezők	774,946	67
Élet-vesz. folyószámla egyenlege	202,250	38
Fel nem vett osztalékok	5,574	—
1904-ről áthozott nyereség	10,506	50
Az üzletév nyeresége	1.542,928	95
	30.048,717	38

*) Felemeltetett az alapszabályszerü 4.00,000 koronányi maximális összegre. *) Felemeltetett 1,900,000 K.-ra, de utóbb a nyereségtartaléktőkére eszközölt átutalás folytán leszállittatott 1.178,207·42 K.-ra.

A társulat fennállása óta, azaz 1838. junius 1-től 1905 deczember 31-ig **károk fejében kifizetett 564,311.387·91 koronát.**

Igazgatóság. Igazgatók: elnökhelyettes **dr. Alberti Ágost** báró, **Dimmer Ferencz, rácz-almási Frigyessy Adolf** vezérigazgató, **Párisi József, Ralli Pál** báró, **Salem Henrik.**
Számvizsgálók: **Afenduli György, pojai Alberti Emil** gróf, **Goldschmid József.** **Pavia János** vezértitkár.

Részletes mell... ... kör... ... kaphatók. Ugyanott mindennemü felvilágositások készséggel adatnak, valamint felvételnek a legolcsóbb dijtételek és a legelőnyösebb feltételek mellett **élet-** ... ... **betöréses lopás** ... ellemi biztositások az „Adria biztositó társulat“, **jégbiztositások a „Déli“** jég- és viszontbiztositó-társaság és **baleset** és szavatossági biztositások a „Nemzetközi baleset ellen biztositó r.-társaság“ részére.

Magyarországi Osztály: BUDAPEST, IV. kerület, Váczi-utcza 20. szám, a társulat házában.

... **Hamaniczky Frigyes,** intéző. **Lichtenberger I.,** vezértitkár. **Frigyessy M.,** titkár.

Főügynökség Nagyvárad: Biharmegyei Takarékpénztár. Vermes Kornél, titkár.

Dorongosi dülőben
Szy József *féle teljesen beültetett és termő szőllő 9 parcellában eladó. Venni szándékozók értekezhetnek a* **Polgári Takarékpénztárban** *Kossuth Lajos utca 4 sz.*

Uj műterem.

Zsunk Pál helybeli fényképész nagy fényképészeti mütermét **Szent János utcza, 72. szám** alatt, dr. Kazay-ház, megnyitotta.

Tisztelettel értesitem a helybeli s a vidéki t. közönséget, hogy fényképészeti mütermemet pesti mintára rendeztem be, s a következő árak mellett dolgozom:

12	drb	visit	fénykép	vagy	Mattkép	7 kor.
12	»	cabinet	»	»	»	15 »
12	»	Makart	»	»	»	15 »
12	»	Nagy Mak.	»	»	»	22 »

10 frton felüli megrendelésnél egy élenagyságu mellképet adok ajándékba. Mükedvelő (Amateur) fényképészek részére ingyen oktatást nyujtok, s mindenféle fris vegyszert árusitok tisztán el, — s részükre felválalok mindennemü kidolgozást. — A n. érdemü t. közönség b. pártfogását kéri, teljes tisztelettel

Zsunk Pál,
fényképész.

A

TÖRT SZÁMOK

TANITÁSA ÉS TANULÁSA

középiskolába készülő tanulók, kisiparosok és kisgazdák számára.

Irta: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utcza 5. sz.

Ára 20 fillér.

Vidékre 25 fillér előleges beküldése mellett bérmentesen küldetik meg.

Felhivás!

A Magyar Jelzáloghitelbank 3 %-os nyereménykötvényei legközelebb konvertáltatni fognak miért is ezen

3 %-os jelzálogsorsjegyek

konvertálás céljából ***nálunk már most bejelenthetők.***

A konvertálási müvelet során nem konvertált kötvények helyébe lépő s kitünő sorsolási tervezettel biró

uj sorsjegyekre

előjegyzésekkel az eredeti feltételek mellett ***darabonként 20 korona*** lefizetése ellenében elfogadunk.

Nagyvárad, 1906. junius 2.

POLGÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG,

Kossuth Lajos-utca. *Telephon 205.*

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értesiti a n. érd. közönséget, hogy **izzólámpa körtéket** tart raktáron 3. legfeljebb 3·4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), szines fényképész-lámpák és mindennemü izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyancsak kaphatók **nernst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1·5 watt fogyasztással.

Csillárok, vilámpák és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók. A villamos mü igazgatósága elvállalja

villamosvilágitási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővitését, átalakitását, javitását, lámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállitását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

Hatóságilag engedélyezett

végeladás

tartatik még rövid ideig **SPITZER TESTVÉREK** cég Zöldfa-utcai üzletében, hol a következő tárgyal kerülnek eladásra:

44	vég	Rózsahegyi vászon	eddigi ára 6 frt.	végeladási ára 4.40
60	»	Késmárki-vászon	eddigi ára 7 frt.	végeladási ára 4.95
36	»	Nemzeti-vászon	eddigi ára 7. 60	végeladási ára 5.50
40	»	Uj patyolat-vászon	eddigi ára 9 frt.	végeladási ára 6.30
28	»	Kelengye-vászon	eddigi ára 10 frt.	végeladási ára 6.80
45	»	Siffon	eddigi ára 7 frt.	végeladási ára 5.—
50	»	Schroll-Siffon	eddigi ára 11 frt.	végeladási ára 7.50
20	»	Ágybuzat	eddigi ára 5 frt.	végeladási ára 3.20
70	»	Ágyhuzat	eddigi ára 8 frt.	végeladási ára 5.40.

Késmárki legkitünőbb abroszok, asztalkendők, törülközök, zsebkendők, ágyteritők, függönyök, szőnyegek ugyanolyan arányu árleszállitással kerülnek eladásra.

Női ruhaszövetek, batisztok, zefirek, cretonokból

33 százalék engedmény.

Női ruhaszövetek, maradékok, selyem blous kelmék, miderek

fél árban.

A
Biharmegyei Takarékpénztár
Kossuth Lajos-u. házában
egy másodemeleti
4 szobás lakás
mellékhelyiségeivel együtt
kiadó.

Nagyváradi Kereskedelmi Csarnok.

A Nagyváradi Felső Kereskedelmi Iskola,

melynek éretségi bizonyitványa ***egy évi önkéntes katonai szolgálatra*** jogosit s melynek **eddig végzett 583 növendéke** elsőrendü kereskedelmi, gyári, bank- és pénztári cégeknél posta-, távirdai-, vasuti-, pénzügyi-, törvényhatósági- és egyéb közvivatalokban nyert kiváló alkalmazást. 1906 szeptember hó 1-én nyitja meg 19-ik évfolyamát.

Az intézetet 1905—906-ik tanévben, 136 tanuló látogatta, közöttük 70 vidéki. Vidéki tanulóknak jó családoknál való elhelyezése ügyben az iskola igazgatója, dr. ***Kováts S. János*** ur legnagyobb készséggel jár a szülök kezére.

Az 1906—907-ik iskolai évre ***a beiratások folyó évi junius hó 30-án s julius hó 3 első napján eszközöltetnek***

Minden egyéb tudnivalóról »**Tájékoztatónk**« ad bő felvilágositást, amelyet levelezőlapon nyilvánitott kivánatra az iskolaigazgató (lakik az iskolaépületben. Deák Ferenc-utca 3. szám.) azonnal megküld.

Nagyvárad, 1906 junius hóban.

Reismann Mór,
a fenntartó-testület elnöke.

Dr. Hoványi Géza,
iskolabizottsági elnök.

„Jegenye"

gyógyfürdő
Kolozsvár-megyében
Bánffy-Hunyad és Kolozsvár közt.

Klimatikus (Subalpin) gyógyhely.
Mórfürdők.

fenyő- és 9° Lobogó fürdők.

Igazgató: ***Dr. Kazay Kálmán.***

Javalva:
Kezdődő tüdőbetegnek.
Scrofulóticusoknak.
Algolkórosoknak,
Vérszegénység — Hysteria,
Ideggyengeség ellen. 1687.

3% -os Jelzálogsorsjegyek

nálunk már most bejelenthetők ***konvertálás céljából.***

Elfogadunk előjegyzéseket

uj jelzálogsorsjegyekre

az eredeti feltételek mellett.

Főnyeremény: **Egy millió korona.**
Előjegyzéseknél darabonként 20 korona óvadék csatolandó.
Ezen sorjegyekre kölcsönt a ***legelőnyösebb*** feltételek mellett nyujtunk és drágább kölcsönöket konvertálunk.

BIHARMEGYEI KERESKEDELMI-, IPAR- és TERMÉNYHITELBANK
Nagyvárad, Teleky-utcza 3. szám. Telefon: 46. szám.

Moskovits Farkas és Tàrsa

„Első nagyvàradi cipő ès csizmagyár"

A székesfővárosi m. kir. államrendőrség szerződéses szállitói
370 munkás és alkalmazott. Fiók gyártelep Budapesten. **Tanonc internátus** 24 benlakó, 18 bejáró tanonc.

Készitünk kizárólag **kézimunkàval a legfinomabb** s legtartósabb kivitelben

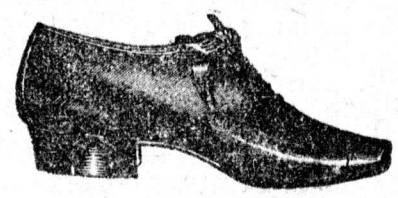
férfi, női, és gyermek- **cipőket, csizmákat** **francia angol és amerikai** szabás szerint s ezeket:

eredeti gyári szabott árakon

Nagyvárad, Kossuth-u. 5 számu saját házunkban (volt rendőrségi épület) **kicsinybeni eladàsi üzletünkben árusitjuk.**

Különleges lábbelick. Katonatisztek. Gazdászok. Vasuti és postatisztek. Csendőrök és pénzügyőrök részére.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.